

Зі шпиталю Вільгельміни у Відні-Отакрінгу, директор др. Тельг.

Клінічні спостереження що до подавання уроферину

написав др. Осип Дакура

шпитальний секундар.

Уроферин се білявий, мілкий порошок, ніжний в дотику, без полиску. Сmak єго неприємний, солодкаво-солоний. Роспускає ся досить трудно в холодній воді, легше в горячій. З звичайним алькоголем творить каламутну мішанину.

Під взглядом хемічним має се бути після Merck'a деріват діуретину в полученню з lithium salicylicum або l. benzoicum. Наслідком чого повстають два подібні препарати uroferinum salicylicum і u. benzoicum. Фізичні і фізіологічні прикмети обох хемічних перетворів цілком до себе подібні.

Уроферин, витворений Merck-ом з Дармстадту, війшов в список аптичних ліків десь коло року 1893, але мало якось росповсюдився. З доступних мені праць і розвідок над клінічною вартостю сего препарату наведу проф. Gram-a з Копенгагена і чеського лікаря Hnátek-a²⁾. Оба висловлюють ся взглядно користно про сей лік.

На бажанє директора нашого шпиталю, підняв ся я випробувати се нове средство на нашім шпитальнім матеріялі. Проби розпочав я ще минувшої осени, відтак в наслідок виїзду мусів я їх

¹⁾ Prof. Dr. Chr. Gram in Kopenhagen: Referat eines in kopenhagener medizinischen Gesellschaft am 21. März 1893 gehaltenen Vortrages (уділений мені приватно).

²⁾ J. Hnátek: Rospr. Česk. Akadem. cisaře Fran. Jos. Rocn. III. Třida II. pag. XXV.

перервати і доперва в сім році довело ся мені випробувати сей лік на більшім числі недужих. Минувшого року на 51 случаїв: було 18 хорих на остре або хронічне запалене нирок, 20 на серцеву хибу 7 туберкуліків, 2 циротиків, а 4 з олегочним exudatом.

Сегорічний виказ хорих представляє ся так:

Insuficientia et stenosis mitralis	21	случаїв.
" aortae	18	"
myocarditis chronica	4	"
processus atheromatosus arteriarum	5	"
pleuritis exudativa	12	"
emphysema pulmonum cum bronchitide	4	"
péri- et para-metritis	3	"
nephritis acuta	10	"
morbus Brighi	9	"
peritonitis tuberculosa	6	"
cystitis gonorrhoeica	1	"
cirrhosis hepatis	2	"
carcinoma hepatis et pylori	2	"
tuberculosis pulmonum	10	"

Годі наводити історії недуги всіх тих случаїв, обмежує ся на деякі цікавіші більше поучаючі. І так між іншими:

1. Фаль. М. літ 50, терпить від двох літ на кашель, духоту. Часто опухають ему ноги і живіт. При принятю до шпиталю ока-зує роздуте легких високого ступені, дуже інтенсивний і розлеглий нежит дишок; ноги, вінішні часті родні і живіт сильно отеклі. Мочі віддає мало. Першого дня за 24 години було мочи не цілій літер. Так само другого (983 гр). Моч краски цеглясто-червоняво - жовтої, висичена, мутна, властивий тягар 1028, реакція квасна, виразна обручка білковини, Есбахом виказує $1\frac{1}{2}\%$, під мікроскопом білі тільця в мірній скількості, комірки наболони з мочевого міхура, звичайні фосфати, амонові і вапневі побутення, кромі того множество бактерій.

Третого дня побуту недужого в нашім закладі роспочато подавати саліцилан уроферину в формі порошку. Хорий заживав денно по 4-5 порошків однограмових.

За добу піднесла ся скількість мочи на 2400 гр. Слідуючого дня було вже 3000 гр. Краска її зблідла, властивий тягар спав на 1000 — 1008, білковина удержала ся на рівні $1\frac{1}{2}\%$ Е. Серед ста-лого подавання сего ліку слідують числа 2800, 3100, 3000, 2600, 2500, 2000, 2300 гр. мікроскопний образ майже без зміни, головно

мінеральних складників мочи. Левкоцити, хтой не так вже числені, але є. Розуміє ся, що наслідком такої утрати води, опадала пухлинна що раз більше з дня на день, а по яких десяти днях хорий був вільний майже цілковито і від *anasarca i ascites*, дихав свободно, не нарікав вже на душність і опустив шпиталь по кількох тижнях зі знаменитою поправою здоровля.

Уроферин брав він до самого кінця свого побуту у нас без ніяких долегливостей. Додати мушу, що від часу до часу подавано хорому також *tinct. strophanti* по 10 капель двічі або тричі на день.

2. І. Г. літ 58. представляє собою тип хронічного запалення нирок з починаючиою ся *retinitis albuminurica*. Він терпить вже від довшого часу на короткий віддих що виступає нападово, біль голови, деколи рвоти. Ноги опухають єму, але не сильно і то найчастіше під вечер по довгім ходженю. З мочею мусить ходити часто, але не богато на раз. Терпить часами на розвільнене.

По принятю до шпиталю не подавано єму якийсь час нічо, кромі відповідної диети і індиферентного ліку (aq. amygd. am. 1 : 200). Моч мірене. Першої доби було 1200 гр., другої 1310 гр. Краска мочі була винно-жовта, бліда, з легкими облаками, слабо квасна, о тягарі 1012. Білковини груба обручка, Е. 2 $\%$, під мікроскопом левкоцити, всякий *detritus* з білкових матерій, псевдоциліндри, а навіть деколи гладкі циліндри. Множество бактерий.

Сему недужому подавано денно лише 2 — 3 однограмові порошки. Скількість мочи піднесла ся на 2000, 1900, 1850, 1980 гр. Властності мочи остали ся під кожним взглядом ті самі, лише скількість білковини опала о половину, що радше мож приписати заховану відповідної диети і супочинку. Пізніше однаке хорий не міг зносити сего ліку. По кождім порошку нудило єго і збирало ся на воміти, так що застановлено дальше подаване уроферину.

3. Фр. С. 16 літній хлопець, недужий від тижня, жалує ся на загальне ослаблене, біль голови і біль в крижах. Скірні поволоки дуже бліді, полискуючі, він цілий набрясклий, особливо лицє і ноги. Моч віддана зараз по принятю до шпиталю має вигляд кровавої потоки. Відчин її слабо квасний, тягар 1025, білковини вже на око дуже много Есбахом 2 $\frac{1}{2}$ %, препарати з тої мочи переглядані під мікроскопом виказують велике множество червоних тілець, багато левкоцитів, трануляційні циліндри, наболонь з ниркових мідничок, мочеводів і мочевого міхура. Всеї мочи за пів дня і ніч було 250 гр. Заординовано зараз уроферин і то 5 гр. на день. Скількість мочи підскочила зараз на 1700 гр., відтак слідуючих днів 1800, 2000, 1900, 2100, 1670 гр. але моч була заєдно червона, кровава,

білковини було ще більше 3% як з початку, а пухлинна нічо не опадала, хорій діставав завороту голови, болів в крижах і стратив цілковито охоту до їди. Мусіло ся відставити уроферин. При тім зауважати мушу, що хорій не заховував звичайної в ниркових хоробах дисти, їв страви мясні і мучні, а навіть забагав пива. Відтак доперва заряджено в него строгу молочну дисту, а з ліків по дводневній павзі діуретин. Серед сего лічення гематурия усталла, білковина стала зменшати ся, мочи не було тільки що під час подавання уроферину, але загальний стан недужого скоро поправляв ся, пухлинна спласла і хорій не чекаючи вже цілковитого подужання покинув шпиталь.

4. В. Ль. літ 47. Принятий до шпиталю з роспізнанем обобічного запаленя легких. По тижни почав ся у него творити великий і розлогий ексудат по лівім боці грудей, так що скоро займив ліве легке з заду аж по гребінь лопатки, а з переду сягав до третього горішнього ребра і вище серце на правий бік аж поза місток на три пальці. Хорому докучав кашель і духота, не міг абсолютно на взнак лежати, проводив дні і ночі на пів сидячи. Пробна пункція, виконана шприцкою Праваца виказала сировичий ексудат з маленькою домішкою крові. Горячка вагала ся між 37·5 – 38·7. Щлими тижнями подавано хорому саліциль, роблено обклади, то зимні то теплі, то катаплязмати. Кромі того множества тінктур і мастей все без успіху; ексудат лишив ся, та вже думано перевезти недужого на хірургічний відділ, де мав ся піддати операції, коли зачата пробувати у него уроферин. Все в порошках по 4-5 грамів денно. Препарат сей брав недужив через три неділі постійно дуже радо, ані разу не жалував ся на якісь долегливості. Мочи, котрої було перед тим денно 350 — 500 гр. прибуло зараз в першім дни заживання уроферину до 1100 гр. в дальшім тягу 1300, 1500, 1200, 1270, 1320, 1410, 1390, 1290, 1260, 1150, 1260 гр. Дальше не міряно. Мікроскопно переглядана моч не вказувала ані перед тим ані по тім ніяких патольгічних змін, білковина була як довго тревав горячковий стан, відтак і вона зникла. З того часу, як хорій почав віддавати більше мочи, ему на грудех полекшало, віддих ставав свободніший, кашель менший, а випуковий відолос явнів що раз більше, так з переду як і з заду грудної клітки. Вийшов зі шпиталю з рештками загустілого ексудату без ніяких впрочім підметових долегливостей.

5. Е. С. 21 літ, служниця. Зголосила ся до шпиталю по причині проникливого, кілька тижнів треваючого коленя в правім боці і тяжкого віддиху. Фізикальний осмотр її виказав: pleuritis dextra

exudativa. У неї подавано від самого початку урофери і то в воднім розчині 5 гр. на 100 грамів води. Мочи було за 24 години 1400 гр. другого дня 1350, третього 1450 гр., четвертого дня перервано подаване сего ліку, скількість мочи опала на 650 гр. Подано урофери на ново, моч піднесла ся до 1100 гр. і відтак подавано вже до самого кінця побуту недужої в шпитали сей препарат. Скількість доходила до 2000 гр. денно, моч не оказувала ніяких патольгічних змін хора виздоровівши опустила шпиталь.

6. Е. Я. літ 39. При принятю росказує, що перед 6 тижнями породила дівчину, по полозі встала за скоро і тому вже по 10 днях чула болі долом в животі і мала заєдно горячку. Поміщено її в шпитали з розпізнанем parametritis dextra post partum. Мочі віддавала хора 900—1200 гр. на добу. Краска мочи була оранжево-жовта, мутна, з видними нитками крові, властивий тагар виносив 1020, реакція слабо алькалічна; під мікроскопом богато червоних і білих тілець, наболонь з мочеводів і піхви, відтак всякий detritus і очевидно множество бактерій. Заряджено все потрібне коло неї, але урофери роспочато подавати доперва по кількох днях і то в плині 5—6 грамів на день. Хора брала сей лік 12 днів одним тягом без ніяких особливих долегливостей. Скількість мочи підняла ся до 1600 гр. і вагала ся в слідуючих днях межі 1500—2100 гр. Кровава домішка зникла, краска мочи вияснила ся, тагар її опав, а мікроскоп виказував лише присутність малого числа левкоцитів і комірки плоскої наболони. Біля-матичний ексудат малів дуже скоро і хора опустила шпиталь за дві неділі цілковито здоровая.

7. А. В. літ 50. Мужина кріпкий, добре збудований і відживлений. Жалує ся на короткий віддих, що виступає нападово. При точнім осмотреню сконстатовано у него типову недомикальність заставок аорти. Серце було дуже лихе, хорий був всюди опухлий, найбільше ноги і мошно. Моч помаранчевої краски, висичена, з богатим осадом, виносить ледви 150 гр. Реакція її сильно квасна, тагар високий (1031), білковини груба обручка, Есбахом $\frac{3}{4}\%$. Під мікроскопом множество кристалів мочевого квасу, вапневі получена, а до того численні, гладкі циліндри і ропні тільця. Ординовано у него на переміну відвар наперстниці і наливку strophant-y, від часу до часу також маленькі давки нітрогліцерину. Серце скріпило ся, мочи було вже 800—900 гр. на добу, білковина удержувала ся все на рівні. По яких двох неділях такої терапії звернемо ся до урофери. Хорий заживав єго всого тиждень. Відтак застановлено подаваня сего препарату, бо недужий не міг єго зносити. Зачало єго млоїти, відбивати ся, тратив апетит, а далі-далі почав вертати страви.

Однаке через сей короткий час, як заживав сей лік, наступила у него з іншого боку значна поправа, іменно єго відводнено майже цілковито. Чого не осягнено ліками насерцевими з приоровленем навіть скарифікації на мошнї, того доказав уроферин. Мочи бувало за той час від 3000—4500 гр., але краска її була заєдно червонавожовта, вказуюча на який-такий зміст крові, під мікроскопом много червоних і білих тілець, а до того богато гладких і грануляційних циліндрів, наболонь з ниркових мідничок і мочеводів, а білковини Есбахом 1%. Здавало ся що так осягнена поправа здоровля лишила ся, хорій готовив ся навіть до виходу, коли нагло серед нападу стенокардії закінчив жите.

8. Оль. А. літ 57. Зголосила ся до шпиталю з причини битя серця, тяжкого віддиху і пухлинни високого степені. Диягноза: *Insufficiencia et stenosis mitralis in stadio incompensationis* зі всіми її наслідками.

Моч в скількості 650 гр. на добу, винно-жовта, мутна, квасна, о властивім тягарі 1022, білковини 1%. Під мікроскопом циліндрів не видко лише плоска наболонь і білі тільця. Записано їй *tinct. stroph. 1:200*, а кромі того зараз на другий день подано уроферин в порошках і то 5 гр. на добу. І в слідуючих днях подавано постійно той самий препарат. Мочи було за 24 годині 1600 гр. відтак 2000, 1850, 1620, 1730 гр. Дальше не мірено. В мочі зайдла впрочім о стільки зміна, що тягар виносив 1010, а білковини були $\frac{1}{2}\%$ Е.

Хора зносила уроферин знаменито, пухлинна опала, віддих став цілковито легкий, перервано проте дальше подаванє згаданого препарату. Через яких 3 неділі було недужій цілковито добре, не брала ніякого ліку, лише часом давано їй по 10 крапель *tinct. stroph.* Пізнійше однакож почала ся у неї показувати на ново пухлинна, що заєдно збільшала ся. Вернено знова до уроферину, і то в плинній формі. Хора віддає тепер денно по 2500—3200 гр. мочи, тратить богато води і чує ся з дня на день лучше.

9. Є. Д. однайцяти літна дівчина, принята до шпиталю з *pleuritis et pericarditis exudativa* в дуже тяжкім стані, бо і в ямині чревній нагромадило ся множество плину і ноги опухли. Мочи віддавала вона дуже небогато, ледви 180 гр., другого дня назбирало ся всего до 200 гр. Білковини було $\frac{3}{4}\%$ Е. Хора не могла знести жадного ліку на внутр, і подавано їй тому кромі звичайних відводячих средств, лише в маленькій скількості насерцеві ліки. Ексудат тимчасом збільшав ся, синиця росла, хора діставала нападів душення, на операційний забіг родичі не хотіли згодити ся. Якось

згодом почала недужа заживати уроферин і то зразу 3—4 пів-грамові порошки, а відтак зійшла до 3 грамів на день. Лік подавано тайком то в молоці, то чаю, то каві, бо як сказано хора не хотіла ані дивити ся на ніякий лік. Я маю всяку причину приняти, що уроферином удало ся мені майже цілковито усунути ексудат з олегочної і осердя, як також з черевної яміни і зігнати пухлину з ніг. Хора брала уроферин довше як місяць без ніяких перешкод і забурень з боку кормового проводу, віддих ставав поволі свободніший, синиця щезла, і хора сими днями покинула шпиталь, не скажу цілковито вилічена, але зі значною поправою здоровля.

Моч її мірено лишень через перший тиждень подавання уроферину. Було її від 1000—1230 гр. пересічно. Білковини лишив ся все ще значний слід, циліндрів не було.

10. М. Ль. літ 32. Вагітна в шестім місяці. Просила о приют до шпиталя, бо їй ноги пухли вже від 2—3 неділь, і взагалі віддавала дуже мало мочі.

Сейчас по принятю відпроваджено цівником моч і то в малій скількості (265 гр.). Моч виказує краску брудно-червону, в ній пливають нитки крові і шматки слизу; моч мутна, квасна, о тягарі 1029, білковини богато, Есбахом $1\frac{1}{2}\%$. Слідуючого зараз дня, подано уроферин по 5—6 грамів денно і то в плині. Мочи бувало по 2000, 2550—3100 гр. Краска її виясніла, білковина удержувала ся але процент її упав на $\frac{3}{4}\%$, циліндрів не було. По тижні ноги, внішні родні часті і живіт цілковито спласли і хора опустила шпиталь чуючи ся здорововою.

У фтизиків, у котрих як відомо, виступає часто загальна пухлина особливо під конець хороби, удавало ся мені рівно ж по кількох днях — до двох тижнів, усунути або бодай зменшити anasarca уроферином, цілком природно лише у тих, що его добре зносили.

Кромі того пробовано уроферин у недужих на цирозу печінки, туберкулічне запалене очеревної або іншої природи, але у всіх случаях без видимого успіху, головно з тої причини, що хорі не могли уроферин зносити. Так приміром один царотик почав вже по другім порошку уроферину сильно вомітувати. І в плинній формі не міг він знести сего ліку.

Зле або цілковито не зносили уроферин недужі на carcinoma pylori et hepatis i cystitis. У сих, що зносили сей лік бодай короткий час, встановляла ся сильна діуреза.

Уроферин брали також недужі на processus atheromatous arteriarum. Як довго заживали вони сей лік, мочи було богато, але не видно в ній було ніякої зміни ні що до хемічних ні мікроско-

пних прикмет. Особливо удержанувала ся білковина в такій самій мірі, як і без подавання сего препарата.

На підставі дібраних і наведених примірів можу сказати слідуюче:

Уроферин є ліком діуретичним rag excellency. В недугах, де приходить до нагромадження плину в підскірній ткани і природних ямінах тіла, віддати може він неоцінені услуги яко лік пригідний; він усуває лише один симптом хороби, не її причину. Уроферин не має впливу ані на горячку, ані на приспішена вилічення, ані навіть наглядно на скількість білковини в мочі. Лік сей не надає ся до ординовання в острім запаленю нирок, бо здає ся за сильно дражнить нирки і дає часто причину до гематуриї. Вже більше порадно подавати єго в хоробі Brigh-a.

Неоціненим є уроферин в недугах серця, в котрих він в короткім часі здуває відводнити цілий організм. Що тут не зробить сама наперстниця ані strophantus, ані перетвори кофеїну, того докаже уроферин. Такої діурези як по уроферину, я не бачив по жаднім мочегоннім препараті. Дуже добрим є сей лік рівно ж при усяких exudat ах олегочної, осердя, черевної яміни, де їх усуває мало що не до послідної решти.

Однокою єго хибою на мій погляд є ся обставина, що не всі хорі лік сей зносять. Але таке саме маємо і з діуретином так що уроферин єму в нічім не уступає, противно сильніший в чинності, а дешевший о яких 20%.

З наведених причин заведено уроферин на стало в нашім шпитали і діуретин записує ся тепер лише виїмково, а і практичні лікарі будуть мати нагоду самі переконати ся, що за неоцінені услуги віддає нераз сей препарат, особливо як ся вичерпає цілий запас всіх насерцевих і мочегонних ліків.

Спосіб ординовання:

1.

Rp.	
Uroferini salicylici	
або , benzoici 1,0	
dtales doses X	
S: 3—5 порошків на день	

2.

Rp.	
Uroferini salicylici	
або " benzoici 5,0	
aq. destil. 50,0	
tinct. amarae	
або Syr. Cort. aurant. 10,0	
S: що дві години ложку.	

